

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Milana Podhrázkého, soudce Davida Hipšra a soudkyně Jiřiny Chmelové v právní věci žalobce: **nezl. P. K.**, zast. M. K., zákonnou zástupkyní, proti žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**, se sídlem Na Poříčním právu 376/1, Praha 2, o kasační stížnosti žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 28. 7. 2025, č. j. 66 Ad 10/2025-48,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Žalobce podal dne 12. 4. 2024 návrh na zvýšení přiznaného příspěvku na péči (z důvodu změny na IV. stupeň závislosti). Úřad práce – krajská pobočka v Českých Budějovicích (prvostupňový orgán) návrh zamítl rozhodnutím ze dne 2. 10. 2024, č. j. 10046/2024/VIM. Uzavřel, že žalobce nezvládá 6 základních životních potřeb, a jde tedy o osobu závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve III. stupni (těžká závislost). Proto mu bude poskytován příspěvek na péči ve výši 13 900 Kč měsíčně (od 1. 7. 2024 pak na základě změny zákona ve výši 16 100 Kč měsíčně). Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce odvolání, které žalovaný rozhodnutím ze dne 3. 4. 2025, č. j. MPSV-2025/82239-913, zamítl a prvostupňové rozhodnutí potvrdil. Posudková komise žalovaného zařadila žalobce jako osobu, která není schopná zvládat 7 základních životních potřeb dle přílohy č. 1 vyhlášky č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách (konkrétně orientace, komunikace, stravování, oblékání a obouvání, tělesná hygiena, výkon fyziologické potřeby a osobní aktivity). Žalovaný uznal oproti prvostupňovému orgánu navíc za nezvládanou základní životní potřebu stravování, ovšem na samotný posudkový závěr to nemělo vliv.

[2] Žalobce podal proti rozhodnutí žalovaného žalobu ke Krajskému soudu v Českých Budějovicích, který jí v záhlaví označeným rozsudkem vyhověl, rozhodnutí žalovaného zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Dospěl především k tomu, že rozhodnutí žalovaného vychází z posudku, který nesplňuje požadavky jednoznačnosti, úplnosti a přesvědčivosti. Žalobce namítal, že nezvládá základní životní potřebu *mobilita*. Je totiž motoricky neobratný, vážne u něj hrubá i jemná motorika a při chůzi po schodech nahoru umí střídat nohy, ale dolů ze schodů chodí s opatrností „po jedné noze“. Není schopen zvládat ani základní životní potřebu *péče o zdraví*. Odkazoval na lékařskou zprávu, podle níž není schopen se sám o sebe postarat, protože na většinu reálných věcí nemá náhled, což je odvislé od jeho intelektových možností. Například není schopen sám užívat léky, zjistit, že je nemocný, změřit si teplotu nebo si ošetřit drobné rány. Krajský soud dospěl k závěru, že posudková komise při hodnocení základních životních potřeb *péče o zdraví* a *mobilita* [§ 9 odst. 1 písm. a) a h) zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách] nehodnotila všechny dílčí aktivity vymezené v příloze č. 1 vyhlášky č. 505/2006 Sb. ve smyslu § 2a této vyhlášky, omezila se na dílčí a zjednodušené závěry (zejména chybějící trvalá medikace a posouzení mobility pouze z tělesného hlediska) a opomenula posouzení mentálních a duševních funkcí v rozporu s § 3 písm. g) zákona o sociálních službách a § 1 odst. 3 a § 2 odst. 1 uvedené vyhlášky. Žalovaný navíc pochybil tím, že aproboval postup založený na interní Instrukci náměstkyně pro řízení sekce sociálně pojistných systémů č. 15/2016, Posuzování zdravotního stavu pro účely zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů (Posuzování stupně závislosti pro účely příspěvku na péči), která v rozporu se zákonem a prováděcí vyhláškou nepřipustně zužuje zákonná posudková kritéria. Samotný závěr o tom, že neschopnost samostatně používat veřejnou dopravu z důvodu mentální dysfunkce je zahrnut v základní životní potřebě *orientace* je zároveň nepřezkoumatelný.

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalobce

[3] Žalovaný (stěžovatel) podal proti rozsudku krajského soudu kasační stížnost. Krajský soud podle něj nesprávně posoudil otázku způsobu posuzování zdravotního stavu žalobce ve vztahu k hodnocení základní životní potřeby *mobilita*. Posouzení dané otázky neodpovídá judikatuře Nejvyššího správního soudu; kasační stížnost tak svým významem přesahuje vlastní zájmy stěžovatele ve smyslu § 104a odst. 1 s. ř. s.

[4] Stěžovatel konkrétně nesouhlasí s tím, že se při posouzení uvedené životní potřeby hodnotí její zvládání nejen z hlediska fyzických schopností, ale i z hlediska mentálních a duševních kapacit. Při hodnocení se podle něj posuzuje funkční dopad postižení pohybového aparátu a vliv tohoto postižení na schopnost samostatně se pohybovat. Ze záznamu ze sociálního šetření přitom především vyplývá, že žalobce chůzi po rovině a po schodech zvládá. Je samostatně pohyblivý a namítané problémy s rovnováhou nejsou na úrovni těžké funkční poruchy mobility. Podle zdravotní dokumentace jsou psychické kompetence žalobce na úrovni středně těžké až těžké mentální retardace. Stěžovatel nesouhlasí s tím, že by nezohlednil schopnost žalobce reagovat na okolnosti spojené s dopravou. Tyto schopnosti hodnotil v rámci základní životní potřeby *orientace*. V této souvislosti poukazuje na rozsudek NSS ze dne 17. 6. 2015, č. j. 3 Ads 238/2014-21, který brání duplicitnímu zohlednění stejné aktivity při posuzování různých životních potřeb. Týkal se sice osoby s praktickou slepotou, nicméně jeho závěry lze uplatnit i při hodnocení

pokračování

základní životní potřeby *mobilita* u osob s mentálním postižením. Uvedený názor shodně vyjádřil i rozsudek NSS ze dne 23. 4. 2015, č. j. 3 Ads 69/2014-50, podle něhož schopností *orientace* ve smyslu přílohy č. 1 písm. b) vyhlášky č. 505/2006 Sb. je třeba rozumět orientaci v situacích pomocí smyslů zraku a sluchu s dostatečnou duševní kompetencí reakce na nastalé situace. Z uvedeného rozsudku tak dle stěžovatele naopak vyplývá, že pod *mobilitu* patří aktivity fyzického rázu, které postižené osobě umožňují vlastními silami se pohybovat.

[5] Žalobce se v řízení o kasační stížnosti vyjádřil pouze k návrhu na přiznání odkladného účinku (k samotné kasační stížnosti nikoliv).

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[6] Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval přijatelností kasační stížnosti, jelikož ta je jednou z podmínek věcného přezkumu kasační stížnosti ve věcech, o nichž rozhodoval před krajským soudem specializovaný samosoudce. Kasační stížnost je podle § 104a odst. 1 s. ř. s. přijatelná, pokud svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Pokud kasační stížnost svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele, je třeba ji odmítnout pro nepřijatelnost.

[7] K podrobnějšímu vymezení institutu přijatelnosti kasační stížnosti lze odkázat na usnesení NSS ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006-39, č. 933/2006 Sb. NSS, a ze dne 16. 6. 2021, č. j. 9 As 83/2021-28, č. 4219/2021 Sb. NSS. Podle této judikatury bude kasační stížnost přijatelnou, pokud (1) se dotýká zatím judikaturou neřešených právních otázek; (2) se týká právních otázek řešených judikaturou rozdílně; (3) je třeba judikaturního odklonu; či (4) došlo k zásadnímu pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele.

[8] V této věci stěžovatel považuje kasační stížnost za přijatelnou z důvodu tvrzeného pochybení krajského soudu při výkladu základní životní potřeby *mobilita*, při němž se dle stěžovatele odchýlil od závěrů existující judikatury (především shora zmíněného rozsudku č. j. 3 Ads 238/2014-21).

[9] Stěžovatelem odkazovaný rozsudek se týká (podobně jako nyní projednávaná věc) situace, v níž v důsledku zdravotního postižení není posuzovaná osoba schopna zvládnout více aktivit, které se dají zařadit do různých oblastí základních životních potřeb současně. Ve věci řešené rozsudkem č. j. 3 Ads 238/2014-21 žadatel trpěl praktickou slepotou, která má bezpochyby dopad na celou řadu běžných životních aktivit. Správní orgány i soudy by podle tohoto rozsudku měly schopnosti žadatelů o příspěvek hodnotit takovým způsobem, aby již jednou hodnocené aktivity nebyly opětovně posuzovány v rámci jiné základní životní potřeby (v uvedeném případě podobně posouzení základní životní potřeby *mobilita* potom, co již podobné znaky byly posuzovány v rámci základní životní potřeby *orientace*). Duplicitní zohlednění stejné aktivity totiž mnohdy vede k nežádoucímu nadhodnocení, které v konečném důsledku posouzení závislosti zkresluje. Jak plyne z odkazovaného rozsudku, v případě praktické slepoty se v obecné rovině nejedná o nedostatečnou schopnost pohybu, nýbrž zejména o sníženou schopnost smyslovou, která spadá pod základní životní potřebu *orientace*.

[10] Obsahem základních životních potřeb zkoumaných pro účely příspěvku na péči je výčet aktivit, které jsou vymezeny v příloze č. 1 k vyhlášce č. 505/2006 Sb. V řízení o příspěvku pak správní orgány zkoumají, zda je žadatel schopen jednotlivé aktivity zvládat. Platí přitom, že pokud není z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu schopen zvládat alespoň jednu z těchto aktivit, není schopen zvládat základní životní potřebu jako celek (viz § 2a dané vyhlášky). Dále je třeba upozornit na to, že podle písm. a) bodu 7 přílohy č. 1 k uvedené vyhlášce se pak za schopnost zvládat základní životní potřebu *mobilita* považuje stav, kdy je osoba schopná zvládat mimo jiné nastupovat a vystupovat z dopravních prostředků včetně bariérových, a používat je. V případě popisu základní životní potřeby *orientace* pak daná příloha dopravní prostředky výslovně neuvádí.

[11] V návaznosti na shora uvedené stěžovateli především z hlediska přijatelnosti kasační stížnosti nelze přisvědčit v tom, že by se *mobilita* mohla bez dalšího týkat výlučně fyzických schopností. Podle § 1 odst. 3 vyhlášky č. 505/2006 Sb. se při hodnocení schopnosti zvládat základní životní potřeby hodnotí nejen tělesné struktury, ale i různé tělesné funkce, včetně duševních, mentálních či motorických (ve vztahu k rozsahu a tíži poruchy funkčních schopností). Nejvyšší správní soud také již dříve uvedl, že „*hodnocení funkčního dopadu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu je pojmově širší než hodnocení pouhých fyzických schopností posuzované osoby zvládat určitou aktivitu, potažmo základní životní potřebu*“, přičemž „*nelze učinit jednoznačný a paušální závěr o tom, že pro posuzování základní životní schopnosti mobilita a tělesná hygiena jsou prioritní toliko fyzické predispozice posuzované osoby*“ (rozsudek NSS ze dne 14. 11. 2023, č. j. 5 Ads 8/2023-25, bod 32). Nutnost posuzovat pouze fyzické schopnosti pak jednoznačně nevyplývá ani ze stěžovatelem dále citovaného rozsudku č. j. 3 Ads 69/2014-50. V tamní věci byla žalobkyně vlivem zdravotních problémů odkázána na elektrický invalidní vozík, který jí například znemožňoval se dostatečně rozhlédnout na přechodu. Nejvyšší správní soud v citovaném rozsudku došel k závěru, že tuto ryze fyzickou schopnost nelze ztotožnit s potřebou *orientace*, nýbrž s potřebou *mobilita*. Není však možné z něj vyvodit obecný závěr, podle kterého se v případě *mobility* hodnotí pouze fyzická neschopnost.

[12] V nyní projednávané věci je třeba navíc zdůraznit, že krajský soud výslovně dospěl k tomu, že i samotný závěr žalovaného o tom, že neschopnost samostatně používat veřejnou dopravu z důvodu mentální dysfunkce je zahrnut v základní životní potřebě *orientace*, je nepřezkoumatelný (bod 49 napadeného rozsudku). Sám žalobce popisuje pohybovou neschopnost právě i z hlediska fyzických schopností (viz např. bod 40 napadeného rozsudku). Stěžovatel však (ani v kasační stížnosti) nevysvětluje, z jakých konkrétních důvodů zmíněné používání dopravních prostředků zařadil pod základní životní potřebu *orientace*, a nikoliv *mobilita*, ačkoliv žalobce přestřel i důvody, pro které není kompetentní i na základě fyzické neschopnosti. Není tedy ani zřejmé, zda skutečně došlo ke stěžovatelem tvrzené duplicitě posouzení. V dané věci nelze dospět ani k tomu, že by krajský soud vybočil z ustálené judikatury, která klade důraz na úplnost a přesvědčivost posudků a z nich vyplývajících rozhodnutí (např. rozsudky NSS ze dne 30. 7. 2015, č. j. 9 Ads 35/2015-44, bod 27, ze dne 2. 4. 2014, č. j. 3 Ads 63/2013-46 či ze dne 29. 9. 2015, č. j. 4 Ads 167/2015-27, bod 41).

pokračování

[13] Za těchto okolností nelze mít s ohledem na shora uvedené podle Nejvyššího správního soudu za to, že by závěry napadeného rozsudku byly v rozporu s existující judikaturou a že by v tomto směru tedy měl být dán důvod přijatelnosti kasační stížnosti.

[14] Zamýšlel-li pak stěžovatel směřovat svoji kasační argumentaci k individuálním skutkovým okolnostem dané věci a jejich hodnocení, je třeba k tomu uvést, že závěry napadeného rozsudku krajského soudu jsou přezkoumatelné a logické. Krajský soud je navíc odpovídajícím způsobem zdůvodnil, a to s odkazem na příslušnou právní úpravu a za použití existující judikatury. Nejvyšší správní soud v projednávané věci proto k podstatě a východiskům odůvodnění napadeného rozsudku nemá výhrady svědčící přijatelnosti kasační stížnosti. I kdyby snad v dané věci krajský soud z hlediska hodnocených skutkových otázek dílčím způsobem pochybil, rozhodně by nešlo o hrubé pochybení při výkladu způsobem, který by vyžadoval zásah kasačního soudu (srov. např. usnesení NSS ze dne 11. 8. 2023, č. j. 8 As 120/2022-28). K tomu je třeba připomenout, že je to především krajský soud, který je oproti Nejvyššímu správnímu soudu povolán zhodnotit napadené správní rozhodnutí v tzv. plné jurisdikci, včetně otázek skutkových, o nichž si sám učiní úsudek (rozsudky NSS z 1. 3. 2017, č. j. 6 As 256/2016-79, bod 21, či z 13. 5. 2020, č. j. 6 Afs 7/2020-52, bod 23). Pokud by za těchto okolností Nejvyšší správní soud přistoupil k hodnocení dílčích skutkových zjištění v dané věci, popřel by tím smysl institutu přijatelnosti kasační stížnosti.

IV. Závěr a náklady řízení

[15] Z uvedených důvodů Nejvyšší správní soud kasační stížnost odmítl jako nepřijatelnou podle § 104a odst. 1 s. ř. s.

[16] Z hlediska náhrady nákladů řízení je odmítnutí kasační stížnosti pro nepřijatelnost na rozdíl od jiných případů odmítnutí kasační stížnosti druhem zjednodušeného věcného přezkumu rozhodnutí krajského soudu (usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 25. 3. 2021, č. j. 8 As 287/2020-33, č. 4170/2021 Sb. NSS). Výrok o náhradě nákladů řízení se tedy opírá o § 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s. (usnesení NSS ze dne 16. 6. 2021, č. j. 9 As 83/2021-28, bod 18). Stěžovatel v řízení úspěch neměl a nemá právo na náhradu nákladů řízení. Ze spisu pak není zřejmé, že by v daném řízení žalobci nějaké náklady vznikly (nebyl zastoupen advokátem, náhradu nákladů nepožadoval ani ji nevyčísлил).

Poučení: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 28. ledna 2026

Milan Podhrázský
předseda senátu